

Ministerialtidende

2009

Udgivet den 10. februar 2009

5. februar 2009.

Nr. 12.

Vejledning om ændring af vejledning om særlig støtte til voksne (vejledning nr. 5 til serviceloven)

1

Kapitel 31

Generelle bemærkninger og formål med bestemmelsen

I vejledning nr. 96 af 5. december 2006 om særlig støtte til voksne foretages følgende ændringer:

1. I afsnit V ophæves punkterne 70-84, og i stedet indsættes:

»Afsnit V

Nødvendige merudgifter efter servicelovens § 100

Indledning

70. I dette afsnit uddybes bestemmelsen i servicelovens § 100 om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Kapitel 31 indeholder vejledning om bestemmelsen mere generelt, herunder om formål.

Kapitel 32 indeholder vejledning om betingelser og personkreds mv.

Kapitel 33 indeholder vejledning om udmåling og beregning af støtte.

Kapitel 34 indeholder vejledning om typer af merudgifter.

Kapitel 35 indeholder vejledning om samspil med andre ordninger og bestemmelser.

Kapitel 36 indeholder vejledning om genvurdering, regulering og opfølgning mv.

Kapitel 37 indeholder vejledning om ophør.

Kapitel 38 indeholder vejledning om finansiering.

Serviceloven

§ 100. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer mellem 18 og 65 år med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepensionen. Det er en betingelse, at merudgifter er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i denne lov.

Stk. 2. Udmålingen af tilskuddet sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte, f.eks. merudgifter til individuel befording, håndsrækninger og fritidsaktiviteter.

Stk. 3. Tilskud til nødvendige merudgifter kan ydes, når de skønnede merudgifter udgør mindst 6.000 kr. pr. år, svarende til 500 kr. pr. måned. Tilskuddet beregnes med et basisbeløb på 1.500 kr. pr. måned. Basisbeløbet øges første gang med 500 kr. pr. måned til 2.000 kr. pr. måned, når de skønnede merudgifter overstiger 21.000 kr. pr. år, svarende til 1.750 kr. pr. måned. Herefter øges basisbeløbet med 500 kr. pr. måned, hver gang merudgifterne stiger henholdsvis 6.000 kr. pr. år og 500 kr. pr.

måned. Tilskuddet afrundes til nærmeste hele beløb, der er deleligt med 500.

Stk. 4. Velfærdsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om, hvilke udgifter der kan ydes hjælp til, og betingelserne herfor, herunder nærmere regler om personkredsen for merudgiftsydelsen.

Stk. 5. Personer, der modtager pension efter § 14 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension, er ikke berettigede til ydelser efter denne bestemmelse, medmindre de tillige er bevilget borgerstyret personlig assistanse efter § 96.

Generelt

71. Merudgiftsydelsen i servicelovens § 100 er et supplement til servicelovens øvrige bestemmelser om støtte. Bestemmelsen giver hjemmel til at dække de udgifter, som personer mellem 18 og 65 år ikke ville have haft, hvis der ikke havde været tale om en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Personkredsen omfatter personer mellem 18 og 65 år med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der betinger merudgifter ved den daglige livsførelse, samt personer der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetaling af folkepension. Personkredsen omfatter dog ikke personer, der modtager førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. Der henvises til punkt 81.

Dækning af merudgifter ved den daglige livsførelse ydes som udgangspunkt som en kontantydelse og tildeles ud fra størrelsen af den enkelte ansøgers sandsynliggjorte, nødvendige merudgifter som følge af funktionsnedsættelsen. Gennem denne ydelsesform får den pågældende mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst muligt kan dækkes. Visse ydelser kan dog aftales som naturalhjælp, fx taxakørsel eller medicinudgifter, der kan afregnes direkte af kommunen.

Merudgiftsydelsen er skattefri og indkomstuafhængig.

72. Metode for god sagsbehandling ved vurdering af nedsat funktionsevne »funktionsevnetmetoden« skal anvendes ved behandling af ansøgninger om

merudgiftsydelse. I sager, hvor borgerens funktionsevnenedsættelse er ubetydelig, kan kommunen dog beslutte ikke at anvende metoden, hvis borgeren er enig heri. Der henvises til vejledningens pkt. 150-151. Kommunen skal i den forbindelse være opmærksom på de særlige procedurer for borgerinddragelse, der er indarbejdet i metoden.

Formål

73. Det overordnede formål med merudgiftsydelsen er at yde kompensation til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne for de merudgifter, som er en konsekvens af funktionsnedsættelsen. Formålet er endvidere at medvirke til, at disse personer og deres familier kan leve et almindeligt liv som andre ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation.

Merudgiftsydelsen skal sikre, at en person med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan få dækket de nødvendige merudgifter, som er en forudsætning for at få dagligdagen til at fungere.

Sigtet med tilskud til merudgifter generelt er at give modtageren mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan hans eller hendes behov bedst kan dækkes.

Merudgiftsydelsen skal samtidig sikre, at personer med varigt nedsat funktionsevne, som yder en særlig indsats for at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, kan forblive på arbejdsmarkedet.

Kapitel 32

Betingelser, personkreds mv.

Betingelser for støtte

74. Merudgiften skal være en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne. Dvs., at de udgifter, der kan dækkes, er udgifter, som den pågældende ikke ville have haft, hvis der ikke havde været tale om en nedsat funktionsevne.

Udgifter, som pågældende selv ville have afholdt, hvis der ikke havde foreligget særlige omkostninger ved den daglige livsførelse på grund af den nedsatte funktionsevne, skal derfor afholdes af den pågældende selv.

Der lægges herved på den ene side vægt på, at den pågældende skal afholde udgifter på linie med, hvad andre på samme alder og i samme livssituation har. På den anden side skal den pågældende ikke selv

dække merudgifter, der er en følge af den nedsatte funktionsevne.

Personkreds

75. Personkredsen omfatter personer mellem 18 og 65 år, der har varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt handicap eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader, samt personer der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepension. Merudgiften skal være en følge af den nedsatte funktionsevne.

76. Det er en betingelse for at modtage merudgiftsydelse, at borgeren har en varigt nedsat funktionsevne. Herved forstås en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger for at opnå en tilnærmelsesvis normal tilværelse.

Som eksempler herpå kan nævnes udviklingshæmning, sindslidelser, epilepsi, nedsat bevægelsesfunktion, herunder respirationsinsufficiens, hjerneskade, nedsat talefunktion, manglende eller svagt syn samt manglende eller nedsat hørelse.

Eksemplerne er ikke udtømmende. Det betyder, at andre persongrupper, f.eks. personer med udviklingsforstyrrelser, kan have ret til merudgiftsydelse, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Selv om årsagen til den nedsatte funktionsevne ofte vil være en lægelig diagnosticeret lidelse, der angiver en varig nedsættelse af kropslige eller kognitive funktioner, er det imidlertid den samlede vurdering af funktionsevnenedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, og de deraf affødte behov for kompensation for merudgifter, der er afgørende for berettigelsen til den særlige merudgiftsydelse. Det er således ikke den lægelige diagnose eller den pågældendes arbejdsevne, der er afgørende, men den pågældendes muligheder for at klare sig i sin daglige tilværelse.

Ved langvarig lidelse forstås normalt, at der ikke indenfor overskuelig fremtid vil være udsigt til en bedring af funktionsevnenedsættelsen, og at der derfor i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Det bemærkes herved, at det er muligt at yde hjælp

til dækning af merudgifter i forbindelse med udsving i helbredstilstanden f.eks. ved behandling etc. Her vil der f.eks. kunne ydes hjælp til dækning af merudgifter til daglige håndsørkninger, jf. også pkt. 106.

Begrebet »konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse« skal vurderes bredt i forhold til borgerens samlede livssituation. I denne vurdering vil bl.a. kunne indgå funktionsnedsættelsens betydning i relation til den pågældendes aktivitetsniveau, boligforhold, erhvervsforhold, personlige forhold, herunder om den pågældende er forælder, helbredsforhold etc.

Begrebet skal ikke forstås så snævert, at funktionsnedsættelsen kun har konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse, hvis borgeren ikke er i stand til i overvejende grad at varetage personlig pleje eller ikke er i stand til at deltage i huslige gøremål. Det vil således ikke være i overensstemmelse med lovgivningen alene at lægge vægt på enkelte elementer af borgerens funktionsnedsættelse. Der skal derimod foretages en helhedsvurdering.

Ud over, at funktionsnedsættelsen skal have konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse, skal den også medføre, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. I ordet »ofte« ligger, at det ikke er et krav, at der altid skal være iværksat ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Borgere, som fravalger eller har fravalgt en hjælpeforanstaltning, som de ville have ret til, kan også være omfattet af personkredsen for merudgiftsydelsen. Også borgere der har en sådan funktionsnedsættelse, at der normalt vil blive iværksat ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger, men hvor dette ikke er sket, kan være omfattet.

Det kan ikke angives udtømmende, hvad der ligger i begrebet »ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger«. Som eksempler kan nævnes flexjob, handicapbil, handicapbetinget flytning, bevilling af hjælpemidler i sammenhæng med andre ydelser m.v.

Det er uden betydning, om hjælpeforanstaltningen er visiteret efter den sociale lovgivning, eller om den er ydet af personens netværk m.v. Det afgørende er således, om hjælpeforanstaltningen ud

fra en helhedsvurdering i det konkrete tilfælde kan betragtes som ikke uvæsentlig.

Ubetydelige hjælpeforanstaltninger, som kompenserer borgeren fuldt ud i det daglige (fx rollator og mindre boligændringer), skal ikke inddrages i vurderingen.

77. Vurderingen af, om personen opfylder betingelserne for at komme i betragtning til merudgiftsydelse, skal foretages uafhængigt af den løbende eller varige behandling, herunder medicinske behandling. Der henvises til Ankestyrelsens afgørelse SM C-29-04, samt SM C-16-06 om diabetes og SM C-6-06 om forhøjet blodtryk.

78. Ved den samlede vurdering af funktionsevne-nedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse vil blandt andet indgå den pågældendes aktivitetsniveau, boligforhold, erhvervsforhold, personlige forhold, herunder om den pågældende er forælder, helbredsforhold etc.

Funktionsevne-nedsættelse er et begreb, som bruges ved tildeling af alle servicelovens ydelser, der skal kompensere for en nedsat funktionsevne, som fx personlig hjælp, ledsagelse, nødvendig boligindretning og hjælpemidler.

79. Personkredsen omfatter endvidere personer, som har medfødte misdannelser eller mangler, men ikke synlig eller umiddelbar konstaterbar nedsat funktionsevne, når forskrifter om diæt o.l. følges. Der tænkes især på gruppen af personer med phenylketonuri (PKU eller Føllings sygdom) og personer med cystisk fibrose, som dog alene kan få hjælp til dækning af merudgifter til diæt, jf. § 2 i Velfærdsministeriets bekendtgørelse om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Forsørgelsesgrundlaget

80. Forsørgelsesgrundlaget har som udgangspunkt ikke nogen betydning i forhold til den personkreds, der kan opnå tilskud til dækning af nødvendige merudgifter som følge af en nedsat funktionsevne. Bestemmelsen omfatter alle voksne under 65 år med varigt nedsat funktionsevne, uanset om forsørgelsesgrundlaget er førtidspension, erhvervsindkomst, dagpenge, fleksjob, SU, revalideringshjælp, kontanthjælp eller andet, jf. dog nedenfor om personer, der modtager førtidspension efter

lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Ikke ret til merudgiftsydelse

81. Personer, der modtager førtidspension efter § 14 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., er ikke omfattet af bestemmelsen, jf. servicelovens § 100, stk. 5, medmindre de har fået bevilget borgerstyret personlig assistance efter servicelovens § 96. Der henvises desuden til punkterne om hvilende førtidspension og invaliditetsydelse nedenfor.

Hvilende førtidspension

82. Personer, der er tilkendt førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., er omfattet af personkredsen i servicelovens § 100, hvis førtidspensionen er gjort hvilende.

Når en person med hvilende førtidspension efter denne lov overgår til at modtage førtidspension, ophører adgangen til at søge merudgiftsydelse, medmindre den pågældende samtidig modtager borgerstyret personlig assistance efter servicelovens § 96.

Invaliditetsydelse

83. For personer, der modtager invaliditetsydelse, tilkendt efter § 21 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. er omfattet af servicelovens § 100. Disse personer, kan derfor bevare invaliditetsydelsen samtidig med, at de modtager merudgifter efter servicelovens § 100.

Personer, der modtager invaliditetsydelse, betragtes ikke som førtidspensionister i forhold til pensionsloven og servicelovens § 100.

Hvis en person, der modtager invaliditetsydelse, samtidig modtager bistands- eller plejetillæg efter reglerne i § 16 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. vil den pågældende ikke samtidig kunne modtage merudgiftsydelse efter servicelovens § 100, til udgifter, som dækkes af bistands- eller plejetillægget. Det vil sige, at hvis ansøger er tilkendt bistands- eller plejetillæg, kan en udgift, der dækkes af bistands- eller

plejetillægget, ikke medregnes ved udmålingen af merudgiftsydelsen.

84. En person, der modtager bistands- eller plejetillæg, kan dog vælge at lade tillægget bortfalde og lade alle merudgifterne indgå i beregningen efter servicelovens § 100.

I de tilfælde, hvor en person ønsker at fravælge bistands- eller plejetillæg og lade alle merudgifterne indgå i beregningen efter servicelovens § 100, skal kommunen frakende bistands- eller plejetillægget. Det er en følge af, at den pågældendes behov i stedet vil blive dækket efter servicelovens § 100.

Det er i den forbindelse vigtigt, at kommunen rådgiver og vejleder om den bedst mulige løsning. Det bør indgå i vejledningen, at merudgiftsydelsen bortfalder, når borgeren fylder 65 år, medmindre personen efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepension, mens bistands- og plejetillæg fortsætter også efter det fyldte 65. år.

Eksempel 1:

Birthe modtager invaliditetsydelse og er samtidig tilkendt bistanstillæg efter pensionslovens § 16, stk. 1, som følge af, at hun har behov for hjælp til personlig hygiejne, hjælp til af- og påklædning og hjælp til toiletbesøg.

Bistanstillægget udgør 2.224 kr. pr. måned (sats 2002), 26.688 kr. årligt (sats 2002).

Birthe har herudover sandsynliggjorte merudgifter for 641 kr. pr. måned, 7.692 kr. årligt, til befordring, medicin og kurser.

Birthe søger kommunen om tilskud til dækning af de sandsynliggjorte merudgifter efter servicelovens § 100.

Da de sandsynliggjorte merudgifter overstiger bagatelgrænsen på 6.000 kr. pr. år, får Birthe 1.500 kr. pr. måned, som er basisbeløbet, der udløses ved sandsynliggjorte merudgifter, der er lig med eller overstiger 6.000 kr. årligt.

Eksempel 2:

Helen modtager invaliditetsydelse og er samtidig tilkendt plejetillæg efter pensionslovens § 16, stk. 2, som følge af, at hun har behov for vedvarende tilsyn, der nødvendiggør andres stadige tilstedeværelse. Plejetillægget udgør 4.439 kr. pr. måned (sats 2002), 53.268 kr. årligt (sats 2002). Helen har her-

udover sandsynliggjorte merudgifter for 434 kr. pr. måned, 5208 kr. årligt til et enkelt kursus og til medicin. Helen søger kommunen om tilskud til dækning af de sandsynliggjorte merudgifter efter servicelovens § 100.

Da de sandsynliggjorte merudgifter ikke overstiger bagatelgrænsen på 6.000 kr. år, får Helen et afslag. Begrundelsen er, at de sandsynliggjorte merudgifter ikke overstiger bagatelgrænsen på 6.000 kr.

Eksempel 3:

Peter modtager invaliditetsydelse og er samtidig tilkendt bistanstillæg efter pensionslovens § 16, stk. 1, som følge af, at hans helbredstilstand kræver, at han skal mades ved måltiderne og skal hjælpes ved toiletbesøg og til at færdes indendørs.

Bistanstillægget udgør 2.224 kr. pr. måned (sats 2002), 26.688 kr. årligt (sats 2002).

Peter har herudover sandsynliggjorte merudgifter for 828 kr. pr. måned, 9.936 kr. årligt til tøj, medicin og almindelige håndsrækninger.

Peter søger kommunen om tilskud til dækning af de sandsynliggjorte merudgifter efter servicelovens § 100.

Kommunen vurderer, at de sandsynliggjorte merudgifter kun udgør 475 kr. pr. måned, idet den resterende del af beløbet op til den ansøgte merudgift på 828 kr. pr. måned, vurderes at være udgifter til almindelige håndsrækninger, som er indeholdt i bistanstillægget.

Peter får derfor afslag på sin ansøgning, idet de sandsynliggjorte merudgifter udover bistanstillægget ikke overstiger bagatelgrænsen på 6.000 kr. pr. år.

Peter orienteres om, at han kan vælge at lade tillægget bortfalde, og lade alle merudgifterne indgå i beregningen efter servicelovens § 100. Peter vælger derfor at lade bistanstillægget bortfalde, og lade alle merudgifterne indgå i beregningen efter servicelovens § 100.

Ved beregningen af de sandsynliggjorte merudgifter tager kommunen udgangspunkt i bistanstillægget (sats for indeværende år) på 2.224 kr. pr. måned og lægger 475 kr. til, i alt 2.699 kr. pr. måned svarende til 32.388 kr. årligt. Merudgiftsydelsen,

som Peter vil modtage, vil herefter være 30.000 kr. årligt, 2.500 kr. pr. måned.«

i servicelovens § 100, der træder i kraft den 1. december 2008.

2

Vejledningen vedrører reglerne for dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse

Velfærdsministeriet, den 5. februar 2009

KAREN JESPERSEN

/ Morten Starch Lauritsen